

Anna Sulimowicz

Karaimskie nazwy miesięcy

Awazymyz : pismo historyczno-społeczno-kulturalne Karaimów nr 1, 14

1989

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KARAIMSKIE NAZWY MIESIĘCY

Kalendarz, którym posługują się Karaimi jest kalendarzem opartym na cyklu księżycowym i składa się z 12 miesięcy liczących po 29 i 30 dni. Aby uniknąć rozbieżności z przemianami pór roku, w odpowiednich latach 19-letniego cyklu dodawany jest trzynasty miesiąc.

W powszechnym użytku u karaimów były nazwy miesięcy zaczerpnięte z języka hebrajskiego. Nazwy rdzennie karaimskie wyszły z użycia przed wiekami i zostały całkowicie zapomniane.

Dopiero odkrycie Hadży Seraji Szapszała, wybitnego orientalisty wydobyło je z niepamięci. Otóż będąc w Stambule, natrafił w tamtejszej kienesie wśród nielicznych ocalałych z pożaru ksiąg, na egzemplarz "Mekabbe" - pierwszego druku karaimskiego wydanego na Krymie w 1734 roku. Sama w sobie była to cenna książka, ale okazała się jeszcze cenniejsza. Na końcu książki Hadży Seraja Szapszał znalazł niezwykle interesujący odręczny zapis. W zapisku tym wyszczególniono stare, karaimskie, a nie hebrajskie nazwy miesięcy. Oto one:

1. Artaryk-aj /Nisan/ - nazwa miesiąca ma związek z kurczeniem się zapasów żywności na przednówku.
2. Kurał-aj /Ijer/ - nazwa pochodzi od 'kura': wyschnięty chwast; pora pierwszych upałów
3. Baszkuskan-aj/Siwan/ - 'wysuwający głowę' - chodzi o formowanie się kłosów.
4. Jaz-aj /Tammuz/ - 'miesiąc letni'
5. Ułah-aj /Aw/ - 'ułak': jagnię lub kozłą, pora kocenia się owiec
6. Czirik-aj /Ełul/ - 'zgniły' - pierwszy miesiąc jesieni
7. Ajryksy-aj /Tiszri/ - 'uświęcony' - wiele dni świątecznych
8. Kiuż-aj /Cheswan/ - 'miesiąc jesienny'
9. Sohun-aj /Kislew/- pora przygotowania mięsa na zimę
10. Kysz-aj /Tewet/ - 'miesiąc zimowy'
11. Karakysz-aj /Szewat/ - miesiąc najcięższych mrozów
12. Siuwiuncz-aj /Adar/ - 'miesiąc radości' - wesołe święto Purim
13. Artyksy-aj /Waadar/- 'miesiąc dodatkowy'